

Verslag 'Impact van Onderzoek', 29 november 2014

Bijeenkomst over de waarde van deelname aan wetenschappelijk onderzoek

Prof. dr. Marian Joëls, onderzoeksdirecteur, deed de aftrap voor het plenaire gedeelte van de middag. "Deze dag is georganiseerd om iets terug te doen, om u te laten zien wat er mede dankzij u bereikt is en om u te vertellen wat u daaraan heeft." Hiermee bedankte zij iedereen die heeft deelgenomen aan wetenschappelijk onderzoek voor deze onmisbare bijdrage.

Twee korte inleidingen gaven een voorproefje van wat we later die middag konden verwachten in de parallelsessies.

Inleiding SAB-onderzoek

Prof. dr. Gabriel Rinkel, neuroloog en medisch hoofd neurologie/neurochirurgie, gaf antwoord op de vraag: wat heeft onderzoek rond subarachnoïdale bloedingen (SAB) ons gebracht?

SAB is een zeldzame vorm van beroerte die met name bij relatief jonge mensen voorkomt, vaak met slechte afloop. In veel gevallen is de oorzaak een aneurysma: een zwakke uitstulping op een slagader in het hoofd. In de afgelopen 30 jaar is de sterfte met 15% afgenomen van 50% naar 35% en zijn de kansen op een goed herstel gegroeid. Oorzaken van deze verbetering zijn het beter kunnen herkennen en behandelen van subarachnoïdale bloeding, meer kennis over de gevolgen op lange termijn en betere revalidatie.

Inleiding psychose-onderzoek

Dr. Floor Scheepers, psychiater en medisch hoofd psychiatrie, stond allereerst stil bij het 30-jarig bestaan van patiëntenvereniging Ypsilon. "Het is van groot belang om familieleden en naasten van de patiënt te betrekken bij de behandeling", aldus Floor Scheepers.

Over psychose weten we helaas nog lang niet alles. Welke genen spelen bijvoorbeeld een rol bij de kwetsbaarheid voor psychose? Het onderzoek is in volle gang. Daarnaast vindt er veel onderzoek plaats naar het ontstaan van de eerste psychotische symptomen bij kinderen, bijvoorbeeld op de stemmenpoli jeugd. Veel onderzoeksgegevens zijn voorhanden, maar om daarin de relevante antwoorden te vinden om tot een betere behandeling van psychose te komen "is als het zoeken naar een speld in een hooiberg".

Na deze inleidingen ging het publiek in twee groepen uiteen voor het vervolg bij een van de parallelsessies.

Parallelsessie A: subarachnoïdale bloedingen (SAB)

Neuroloog en onderzoeker dr. Mervyn Vergouwen vertelde meer over de symptomen, oorzaken en behandeling van de ziekte SAB. Vervolgens besprak hij de resultaten van het onderzoek naar de langetermijneffecten van een SAB. Er is veel goed nieuws, maar er valt ook nog veel winst te behalen, bijvoorbeeld op het gebied van geheugen- en aandachtproblemen.

Door wetenschappelijk onderzoek hebben we een goed beeld gekregen van de problemen waar patiënten en hun naasten tegenaan lopen na ontslag uit het ziekenhuis. Hierdoor kunnen we gerichte nazorg bieden, voor een beter herstel.

Aansluitend ging prof. dr. Rinkel in op het onderzoek naar de kans op een SAB en de risicofactoren, zoals hoge bloeddruk, roken en SAB in de familie.

Bij een op de tien patiënten met subarachnoïdale bloeding (SAB) komt de ziekte in de familie voor. Erfelijkheid speelt dus een rol. Er is een familieonderzoek uitgevoerd bij 163 patiënten. Stel, u heeft een verhoogde kans, is screening op een aneurysma dan zinvol? Onderzoek wijst uit dat dat alleen zo is als twee of meer familieleden een SAB hebben gehad.

Screenen gebeurt met mri-onderzoek en mra-onderzoek van het hoofd. Als er een aneurysma wordt gevonden, kan dit preventief worden behandeld om een SAB te voorkomen.

Toekomstig onderzoek naar SAB is gericht op onder meer het beter voorspellen van welke aneurysmata gaan barsten, betere behandeling van nog niet gebarsten aneurysmata en meer inzicht in genetische oorzaken.

Parallelsessie B: 20 jaar psychose-onderzoek

Prof. dr. Iris Sommer, psychiater en onderzoeker, opende met een presentatie over stemmen horen. Op de stemmenpoli in het Hersencentrum wordt onderzocht wat er in de hersenen gebeurt als iemand stemmen hoort. Ook wordt bekeken waarom de één wel stemmen hoort en de ander niet, dus wat iemand kwetsbaar maakt om stemmen te horen. Hoe worden de hallucinaties getriggerd?

De behandeling kent verschillende mogelijkheden, zoals het leren omgaan met het horen van stemmen, groeps- en psychotherapie, medicijnen en TMS (transcraniële magnetische stimulatie).

Dr. Wiepke Cahn, psychiater en onderzoeker, is gespecialiseerd in schizofrenie. In haar workshop psychose en schizofrenie vertelde zij wat de resultaten zijn van het zogenoemde GROUP-onderzoek (2004-2013). In kaart is gebracht welke kwetsbare en beschermende factoren een rol spelen bij het ontwikkelen van een psychose.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat schizofrenie veel eerder ontstaat dan gedacht: rond het 12de jaar. De eerste verschijnselen hebben te maken met informatieverwerking en IQ. Psychose komt pas op veel latere leeftijd voor en is vaak goed te behandelen. Mri-onderzoek wijst uit dat schizofrenie een progressieve hersenziekte is. Het verlies van hersenweefsel is het grootst bij mensen met een slechte prognose, met meer medicatie en somatische problemen. Progressieve afname in de hersenen is ook te zien bij familieleden. Conditieverbetering (fitness) heeft een gunstige uitwerking.

Er is nog veel te onderzoeken. Feedback van de patiënt en diens familie levert onmisbare informatie op over wat werkt bij de behandeling.

Tijdens de afsluitende borrel in de foyer waren kleurrijke mri-beelden te bewonderen. Ernaast hingen kunstwerken van Wilma Tuytel, gemaakt op basis van die mri-beelden.